Pääviesti: Suunnitelman mukaisia toimenpiteitä on toteutettu laajasti, ja tavoitteissa on edistytty osittain. Osan tavoitteista saavuttaminen jää vielä varmistettavaksi. Suurin tarve jatkotoimille on hylje- ja merimetsohaittojen vähentämisessä. Arviointia voidaan tarkentaa täydentämällä tietoja kalakantojen tilasta, eri kalastajaryhmien saaliista sekä vesialueiden omistajien näkemyksistä ja tavoitteista. Alueella on yhteensä yli 2 100 osakaskuntaa ja jaettua vesialuetta.

Tärkeimmät arviointitulokset

- Kalakantojen kehitys vaihtelee. Kuhan kehitys on myönteinen: tilastoruutujen 47, 51 ja 52 saalis kasvoi 83 tonnista 134 tonniin vuosina 2021–2025. Itämeren pääaltaan ja Saaristomeren silakkakannan tila on kääntynyt selvään nousuun, ja vuoden 2027 kalastuskiintiö on jo nelinkertainen vuoteen 2024 verrattuna. Ahvenen biomassan lasku, paikalliset haukihavainnot ja siikasaaliiden väheneminen edellyttävät seurantaa. Kuoreen kalastus on vakiintunut.
- Kalastuksen toimintaedellytyksistä tunnistettiin keskeisiä kehittämiskohteita. Kaupalliseen kalastukseen vaikuttavat haittaeläimet, kustannukset, hallinnolliset velvoitteet ja kalastajien ikääntyminen. Kalastusoppaille tärkeitä ovat saalisvarmuus ja kalastuspaikkojen käytettävyys. Toimintaedellytysten yleinen paraneminen sekä kalastajamäärän ja vapaa-ajankalastuksen kokonaismäärän säilyminen jäivät vielä varmistamatta.
- Merimetsojen pesintää saatiin vähennettyä. Keväällä 2026 poistettiin 2 244 merimetsonpesää tai pesän alkua. Mynälahden poikkeuslupa-alueen pesämäärä väheni 1 294:stä 634:ään. Tavoitteena on edelleen estää pesintä kokonaan. Alueelta ja lähivesiltä on poistettu vuosittain vähintään 60 hallia. Merkittävien kalastushaittojen vähentäminen edellyttää edelleen toimia.
- Omistajayhteistyötä on tuettu neuvomalla osakaskuntia ja ylläpitämällä lupajärjestelyjä. Omistuksen pirstaleisuus ja aktiivisten toimijoiden vähäisyys rajoittavat yhteistyön laajentamista. Raportoitujen yhtenäislupien myynti laski 2 000 eurosta 1 506 euroon vuosina 2024–2025.
- Seurannan tietopohja on vahvistunut. Omakalan ilmoittajamäärä kasvoi 27:stä 111:een vuosina 2022–2025. Ilmoitusten kattavuutta on edelleen tarpeen parantaa, sillä ilmoittajia on todennäköisesti vain pieni osa kalastajista. Laajat tilastoruudut, pienet kyselyaineistot ja vuoden 2026 keskeneräiset tiedot rajoittavat vielä toimenpiteiden vaikutusten arviointia.

Tilastoruutujen alueellinen rajaus: Tilastoruutujen rajat vastaavat heikosti Airisto–Velkuan kalatalousalueen rajoja. Esimerkiksi pyyntiruutu 47 ulottuu Mynälahdelta, Kustavin ja Uudenkaupungin rannikkovesien kautta aina Pyhärannan korkeudelle. Kyseisen ruudun saalistiedot kuvaavat siten huomattavasti kalatalousaluetta laajemman merialueen kehitystä.

Jatkotoimet

1. **Vähennetään hylje- ja merimetsohaittoja** kohdennetusti ja liitetään toimiin yksinkertainen vahinkoseuranta. Selvitetään turvalliset metsästyspaikat, käyttöoikeudet sekä palkatun hylkeenmetsästäjän ja teknisten suojauskeinojen mahdollisuudet.
2. **Kohdennetaan kalakantojen seuranta** toistaiseksi erityisesti ahveneen, paikalliseen haukitilanteeseen sekä siikaistutusten tuloksellisuuteen ja siianonginnan saaliisiin. Hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia aineistoja.
3. **Parannetaan käytännön kalastusmahdollisuuksia ja yhteistyötä.** Jatketaan valvontaa ja neuvontaa, sovitetaan yhteen kalastajaryhmien tarpeita sekä kehitetään kalastuspaikkoja ja lupia todetun kysynnän perusteella maanomistajien intressit huomioiden.

4. Sovitaan jatkotoimien toteutuksesta ja seurannasta vuosille 2027–2031. Toimenpiteet mitoitetaan vuosittain käytettävissä olevan rahoituksen ja muiden resurssien mukaan. Laajempia selvityksiä ja käytännön toimenpiteitä varten tarvitaan lisätyövoimaa ja erillistä hankerahoitusta.

Suunnitelman päivittäminen. Lähivuosina keskitytään voimassa olevan käyttö- ja hoitosuunnitelman toteuttamiseen. Seuraavan arvioinnin valmistelu aloitetaan vuonna 2030. Arvioinnin tulosten pohjalta valmistellaan päivitetty käyttö- ja hoitosuunnitelma, joka esitetään yleiskokoukselle vuonna 2031. Päivityksen laajuus määräytyy arvioinnissa todettujen tarpeiden ja päivityksestä saatavien käytännön hyötyjen perusteella.

Lähde: Airisto-Velkuan kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelman väliarviointi 2026, erityisesti luvut 7–8. Tiivistelmä raportin havainnoista ja jatkotoimiehdotuksista.